

ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ МИСЛЕННЯ І РОЛЬ ФІЛОСОФІЇ В ЇЇ ФОРМУВАННІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра УСФН

Мислення – це процес опосередкованого, предметного відображення (пізнання) загальних, суттєвих властивостей об'єктів та явищ дійсності, відображення взаємозв'язків та відношень, що існують між ними.

Ефективність мислення людиною визначається здатністю вирішувати завдання, які встають перед нею. Ця спроможність залежить, з одного боку, від природної інтелектуальної обдарованості індивіда, а з іншого – від виховання індивіда, навчання, самоосвіти, життєвого досвіду і, нарешті, від її залучення до культури. Мислення починається з проблемної ситуації, для виходу з якої індивід повинен знайти і застосувати нові для себе знання чи дії та включає в себе невідоме (шукане), пізнавальну потребу індивіда, його здібності та досвід.

Процес мислення характеризується такими особливостями: мислення не пов'язане з мовою, але виражене в мові; мислення дорослої людини має узагальнений характер; про що б людина не думала, над розв'язання якої б конкретної задачі не працювала, вона завжди думає за допомогою мови, отже, узагальнено; для мислення характерна проблемність, тобто пошук зв'язків у кожному конкретному випадку, у кожному явищі, яке є об'єктом пізнання.

Принципові ідеї щодо розуміння діалектики як культури мислення висунув німецький філософ Гегель. У «Науці логіки» він відокремив основні види зв'язку категорій мислення: перехід, рефлексія, розвиток.

Вимоги до сучасної культури мислення людини: рефлексивність аргументованість, логічна культура, професіоналізм, стратегічне управління. Вказані риси сучасної культури мислення - це принципи.

Сучасна філософія змушена визнавати не одне - єдине мислення, а багаторізних. Проте філософія не відмовляється упорядковувати і нормувати мислення, але не віддає перевагу вирішення цієї задачі іншим шляхом.

Необхідною умовою формування культури мислення є вивчення всієї історії філософії, а отже, це зумовлює необхідність досліджувати всю історико-філософську базу діалектики в її культурологічному значенні як єдиноістинного способу філософського мислення, йогокультури. Адже історія філософії – це й історія самопізнання діалектики. Традиція останньої завжди актуальна в аспекті духовної культури загалом і культури філософського мислення зокрема. Тому «людям, які бажають виховати в собі діалектичний розум, уміння діалектично мислити, діалектично оперувати поняттями і діалектично ставитися до них, вірним помічником буде вивчення історії філософії, розвитку найкращих взірців класичної і сучасної наукової думки».